

LIBRISWe know
books

Gonçalo M. TAVARES s-a născut în Luanda în 1970. A copilărit în Aveiro, în nordul Portugaliei, și în prezent predă epistemologie la o universitate din Lisabona. Laureatul Nobel portughez José Saramago a declarat: *În treizeci de ani, dacă nu mai puțin, Tavares va câștiga Premiul Nobel, și sunt sigur că prevestirea mea se va adevăra... Tavares nu are niciun drept să scrie atât de bine la vârsta de 35 de ani. Îți vine să-i tragi o chelfăneală!*

În 2001, Gonçalo M. Tavares a publicat primul său volum de poezie, *Livro da dança* (Cartea dansului). Acestuia i-au urmat o serie de scrieri mai puțin convenționale ca încadrare, *Cadernos* (Caietele), pe care autorul le-a numerotat pe măsura publicării lor. De la editarea primei cărți, Tavares a fost distins cu multe premii și este considerat una dintre marile surprize ale literaturii portugheze recente. În 2005 a câștigat Premiul Saramago, decernat scriitorilor tineri sub 35 de ani, pentru romanul *Ierusalim*.

Romanul *Să înveți să te rogi* în era tehnologiei a primit prestigiosul Premiu pentru cea mai bună carte străină în Franța în anul 2010. Același premiu a fost acordat anterior unor nume precum Gabriel García Márquez, Elias Canetti, John Updike, Mario Vargas Llosa sau António Lobo Antunes.

Volumele sale ulterioare au fost nominalizate de-a lungul anilor la *Prix Médicis Étranger* 2012 și *Best Translated Book Award Fiction* 2013 (*Călătorie în India*), *Premiul Jean Monnet pentru Literatură Europeană* 2015 (*Un om: Klaus Klump, Mașinăria lui Joseph Walser*) și *Prix Femina* 2016 (*Matteo perdu o emprego*).

Opera lui Gonçalo M. Tavares a fost publicată în 50 de țări.

Simina POPA (n. 1981) este traducătoare de literatură de limbă portugheză din 2007. A tradus autori de proză, dramaturgie, nonficțiune și poezie din Portugalia, Brazilia, Angola și Mozambic, încercând să continue la același standard munca generațiilor anterioare de traducători. Este membră a ARTLIT – Asociația Română a Traducătorilor Literari și co-fondatoare a proiectului cultural Față/Verso.

GONÇALO M. TAVARES

Jurnalul pandemiei

Traducere din limba portugheză de Simina POPA

CARTIER

23 martie 2020

NASA anulează cercetările pe lună

NASA anulează cercetările pe lună.

Matteo bagă în gură furculița cu paste, lângă fereastra care dă spre strada Vittorio De Sica.

Sica a regizat „Hoți de biciclete”.

În Lombardia, o femeie strigă numele Paolo.

Un bolnav dintr-un spital din Lombardia vede chipul femeii și pe al fratelui pe un ipad ținut sus în aer de mânușile albe ale medicului.

Hotelul Marriott e transformat într-un spital de campanie.

Camere de lux sunt acum camere pentru zece persoane.

Spațiul folosit la maxim, împărțit între aparate, bolnavi și medici.

O nouă agricultură urgentă seamănă bolnavi și ventilatoare.

Președintele Asociației pensionarilor le spune generațiilor tinere să nu îi uite în aceste momente.

Să nu uite de părinți și bunici.

O fată de lângă mine plânge.

Un ministru vorbește despre măsuri – cântar și ruletă pentru ceva ce nu vede.

Andreotti, șaiszeci de ani, cu mască pe față, plimbă un câine foarte mic cu o lesă lungă.

186 de morți în Franța.

Am un câine ciobănesc belgian, e fată, o cheamă Roma. Roma e întreagă și vie; și dă din coadă.

Se ridică, parcă e un urs negru.

O iau în brațe pe Roma.
 Roma nu plânge, dar nu e bucuroasă.
 Îi spun: Roma nu plânge.
 Termometru, temperatura 37,2.
 Un joc la bursa individuală.
 Urcă, scade. Temperatura.
 Se spune că gropile cu morții din Iran pot fi văzute din spațiu.
 Zidul chinezesc, gropile comune.
 Depinde de înălțimi.
 La ce înălțime ai curaj să urci și să vezi.
 Temperatura 37,3.
 Temperatura fiecărei țări, temperatura biologică, nu cea exterioară.
 Omul 2 are febră foarte mare.
 Omul 3 se joacă pe consolă cel mai vechi joc: bate mingea la perete.
 Jocurile sportive suspendate.
 Există o placă de marcaj funebră, care anunță un singur număr, care nu are adversar.
 Un singur număr pe țară.
 Iran: 127.
 Roma vrea să bea apă, îi pun în castron.
 Mâna tremură, laba nu.
 Sfârșitul lumii a fost dintotdeauna anunțat sub formă de statistică.
 Karl Pearson, în 1901, „a fondat ziarul *Biometrika*”.
 Secolul începe atunci când trebuie să iei măsura lucrurilor.
 Să măsoari verticalele, orizontalele, mărimea picioarelor, a nasului, a inimii.

Marile numere se pripășesc pe la începutul secolelor.
 Martha spune că bunica e bine, dar că, de îndată ce închide telefonul, începe să plângă.
 În 2020 începe un alt secol.
 Martha spune că o poate auzi pe bunica cum plânge chiar și după ce închide telefonul.
 Asta nu se poate, îi spun.
 Ba se poate, spune.
 Știri vechi de două zile:
 „Economia italiană suferă o cădere puternică în primul trimestru”
 „Africa are peste 900 de cazuri în 38 de țări și teritorii.”
 „Patru farmacii închise din cauza infecției angajaților.”
 Directorul general al OMS avertizează tinerii: „Nu sunteți invincibili” și puteți „să stați săptămâni întregi în spital sau chiar să muriți”.
 Giotto are douăzeci de ani și se oprește când aude.
 Îmi închipui fraza repetată în megafoane, fără oprire: nu ești invincibil.
 „Statele Unite anulează emiterea vizelor de intrare.”
 În orașele italiene, megafoane din care se aude: nu ești invincibil.
 Céline povestește că, în toiul bombardamentelor din Berlin, o femeie nebună le țipa în urechi trecătorilor sunelel bombei, buuummmm.
 Sunetul unui lucru care omoară fără să facă zgomot.
 „Standard & Poor's scade ratingul companiei aeriene TAP.”
 „Autoritățile din Jakarta declară stare de urgență.”
 Sunetul unui virus.

„Transporturile publice din São Paulo ar putea fi interzise pentru persoanele de peste 60 de ani la orele de vârf.”

462 de morți în Spania.

Roma bea apă din bol, pare însetată sau poate se transformă într-o cămilă: bea pentru zilele grele ce vor urma.

Sfârșiturile de secol și marile numere.

Catastrofele au de-a face cu statistica și nu cu persoana de lângă tine care vede statistica.

„Mi-e dor de televizor”, spune un personaj de-al lui Foster Wallace.

„Ai învățat să pleci”, spune alt personaj de-al lui Wallace.

601 morți în Italia.

Se spune că până și cele mai mici particule, cum sunt virusurile, atomii etc., scot sunete, emit sunete când se lovesc de ceva.

Sunetul virusului.

Îmi închipui specialiști umblând pe stradă să detecteze sunetul virusului.

O metodă de a-l omori, primul lucru: să-i afli melodia.

601, 601, 601 sunt morții din ultimele 24 de ore în Italia.

Mă uit pe fereastră, totul pustiu: în sus, în jos, în depărtare.

Un vers de Neruda.

„Mergând pe un drum/ am întâlnit aerul.”

O italiancă spune că Europa a abandonat Italia.

Închid televizorul.

24 martie 2020

Vă plictisiți?

„Vă plictisiți? Iată melodiile care vă vor face să dansați pe timp de epidemie.”

Ieri a murit Kenny Rogers.

Azi a murit Uderzo, de stop cardiac.

„Favelele din Rio de Janeiro lipsite de resurse de bază pentru a înfrunta coronavirusul.”

„Ce ne spun astrele pe timp de pandemie.”

Îmi amintesc de „Asterix legionarul”.

Obelix insista: pentru el, o măsură mijlocie de uniformă militară.

Mijlocie, să iei calea de mijloc.

Oamenii, pe stradă, iau calea de mijloc.

De parte de mașini, de ziduri.

Calea de mijloc, să încerci să nu atingi nimic.

La Tel Aviv și Ierusalim au apărut culorile steagului italian.

La Toronto au apărut culorile steagului italian.

La Rio de Janeiro, pe statuia Cristo Redentor, Hristos Mântuitorul, au apărut culorile steagului italian.

Încalț pantofii de dimineață ca să mă prefac că o să am de mers.

O doctoriță în halat, în spital, vorbește printr-un megafon ca să-și însuflețească colegii.

Pune să cânte imnul italian.

Italia e mândră de voi!

Strigă doctorița în halat și cu mască.

Ca un antrenor de fotbal – dar în mijlocul unei tragedii,
nu al unui joc.

Drone în Paris le spun oamenilor să meargă acasă.

Angela Merkel intră în carantină după ce a avut contact
cu un medic infectat.

Trump spune că adevărata energie americană nu le per-
mite să stea în casă.

Ford, în loc de mașini, produce aparate pentru medici-
na de urgență.

În loc de mașini pentru viteză, mașini pentru salvare.

Îmi imaginez motorul unei mașini lângă patul unui
bolnav.

Două lumi incompatibile.

O viteză nesolicitată.

Un motor greșit.

N-am nevoie de viteza asta, spune un bolnav.

Port un hanorac negru, cu fermoarul închis până sus,
îmi protejez gâtul.

În depărtare, un lămâi care insistă, galben, fructe ama-
re.

Galbenul ar trebui să fie protejat.

Culorile vesele, protejate prin Constituție.

Trebuie să facem patul, să ne prefacem că am ieșit în
timpul zilei undeva departe.

Patul nu înțelege că l-am păcălit.

Stăm aproape toată ziua la câțiva metri de el.

Trebuie să înșelăm mobila, ușa.

Ușa naivă crede orice.

În China, Statul controlează temperatura tuturor
cetățenilor.

Peste treizeci și șapte de grade: cetățean periculos.

Trădarea a ieșit din limbaj și a intrat în biologie.

Să fii bolnav e o amenințare la adresa Statului.

Toți bolnavii devin pe loc străini.

Dacă ești sănătos ești aceeași nație cu mine; dacă ești
bolnav, vorbești altă limbă.

Limba celor sănătoși, limba celor bolnavi.

La limită, trebuie împușcați bolnavii pentru trădare.

Criteriile se schimbă, Dreptul se schimbă.

Un primar italian își împreunează mâinile rugând oa-
menii să nu mai iasă din case.

Parcă se roagă, cerând milă și dând un ordin – toate în
același timp.

Un medic italian spune că nu înțelege de ce se duc coa-
fezele acasă la doamne, să le aranjeze părul.

Spune că sicriile rămân închise, nimeni nu le va vedea
părul coafat.

Spune asta pe un ton violent.

Nu spun nimic.

Și rămân tăcut în continuare.

25 martie 2020

Câteodată, în lumea îngrozitoare

Câteodată, în lumea îngrozitoare, oamenii deschid puțin ușa casei și scupă când trece un străin.

Străin, într-o limbă slavă, mi s-a spus, înseamnă mut.

Cel care nu vorbește limba mea, e mut.

Cel care nu are istoria mea, e mut.

„Virusul detectat în canalele din Olanda.”

„Soarele se arată pe străzi, dar ploaia va reveni începând de joi.”

Unele nave au rămas acostate, așteptând autorizație pentru a se goli de încărcătura umană.

Natura probabil privește stupefiată către oameni.

De ce se retrag oare?

Două cățele.

Una, Jeri, diminutiv de la Jericoacoara, un sat pescăresc brazilian.

7 ani. Și cealaltă, Roma, ciobănesc belgian.

Un an.

Roma e agitată.

Energie excesivă pe metru pătrat.

„Numărul medicilor care au murit în Italia urcă la 30.”

Lasă; altceva acum.

Suntem călugări, da, dar fără credință.

Izolarea din frică sau precauție nu e același lucru cu izolarea din credință.

Virilio vorbea de „distrugerea mediului prin viteză”.

Accioli, în Italia, în zona de nord, aleargă în casă pe loc ca să nu înnebunească.

Să rămâi în același loc, dar în formă rapidă.

Să-ți distrugi propria casă prin viteză.

Să-ți distrugi familia prin viteză.

Să-ți distrugi familia prin lentoare.

Văd o cursă a lui Bolt.

Record de 100 metri, 9,58 secunde.

„Soarele se arată pe străzi, dar ploaia va reveni începând de joi.”

Îmi închipui oameni ieșind din case și ducându-se să sărbătorească împreună cu Bolt recordul mondial.

Să petreci timpul minim în afara casei.

Să faci doar ce e esențial și să te întorci.

Să fii un alergător de viteză, dar pe drum să trebuiască să faci tot felul de lucruri cu mâinile.

Să cumperi alimente.

Să conduci mașina.

Viteza capului și viteza mâinilor.

Să ascuți radio în mașină și să-l faci să mărească viteza vorbirii.

Să înceapă să se vorbească la radio cu un număr greșit de rotații.

Îmi amintesc de un disc.

O poveste pentru copii cu lupul cel rău și cei trei purceluși. Pe un disc.

Zicea că lupul era rău, foarte rău, cu totul rău.

Dar nimeni nu e rău, foarte rău, cu totul rău.

„Catastrofa ar fi prezența simultană a tuturor lucrurilor”, a spus Sloterdijk într-un interviu mai vechi.

Catastrofa, acum ca o absență a tuturor lucrurilor.

Știri vechi de două zile.

În Croația, un cutremur îi obligă pe oameni să iasă în stradă și un virus îi obligă pe oameni să stea în casă.

Oamenii ies în stradă, dar rămân la distanță unii de alții.

Sunt nedumeriți: ies, stau.

Roma dă din coadă, îi e sete.

Jeri, liniștită, își consumă energia privind lucrurile.

Iau în mână un înger de douăzeci de centimetri înălțime.

E făcut dintr-un material ciudat.

Pare moale pe dinăuntru.

Mă duc să caut un cuțit de bucătărie.

Mă opresc.

Las îngerul și cuțitul de bucătărie unul lângă altul.

Să vedem dacă cuțitul îl face mai curajos pe înger, să vedem dacă îngerul înmoaie cuțitul.

Mă uit la amândoi ca și cum ar fi doi prieteni de dată recentă.

Dar nu sunt.

738 de morți în Spania.

În Italia, 683.

Portugalia, Spania, Franța, Italia, Statele Unite, Brazilia, Iran, Coreea de Sud, Olanda, Belgia.

Temperatura unei țări e măsurată după numărul de morți.

O temperatură neagră, grotescă.

Fir-ar a dracului de temperatură.

Să auzi un număr ca și cum auzi un răspuns.

Dar nu a pus nimeni nicio întrebare.

Restaurantele de hamburgeri din Regatul Unit se închid.

Citesc o carte despre însușirile animalelor.

Fiecare animal are o nebulie proprie.

În căminele de bătrâni, teama e mare.

E ca o amenințare publică adresată celor mai bătrâni.

Oare ce simt cei care au peste șaptezeci de ani, peste optzeci de ani?

Hainele trebuie spălate la cel puțin șaptezeci de grade.

Trebuie să pârjolim inamicul.

Îmi place un vers, dar l-am uitat.

Roma se joacă cu Jeri, niciuna nu înțelege nimic.

Îngerul meu e cu gura căscată.

Dar nu din proprie inițiativă.

Eu i-am deschis gura cu forța.

Dar e uimit de toate astea.

Nici măcar ființele care vin de acolo, de sus, nu înțeleg prea bine ce se întâmplă aici, jos.

Îngerul e cu gura căscată.